

Goedkope en snelle rechtspraak is mogelijk

Arbitrage versus r

Logistiek dienstverleners eindigen bij een voortdurend conflict nog vaak in de rechtszaal. De mogelijkheid van arbitrage is dan over het hoofd gezien. Soms is dat zonde. Wat zijn de mogelijke voor- en nadelen van arbitrage en tips voor de praktijk?

DOOR JEROEN VAN VELZEN

Om direct een eerste misverstand weg te nemen: arbitrage is geen *mediation*. Draait het bij *mediation* om er onder begeleiding van een derde via overleg samen uit te komen, bij arbitrage wordt er wel degelijk 'recht' gesproken. Partijen wijzen zelf een arbiter of meerdere aan met het verzoek een bindende uitspraak te doen. Een uitspraak die eindigt in een vonnis en internationale werking heeft. Het vertoont dan ook grote gelijkenis met overheidsrechtspraak. Door te kiezen voor arbitrage doen partijen afstand van hun recht op toegang tot de gewone rechter. Dat betekent per definitie dat partijen onderling arbitrage moeten afspreken. Dat kan vooraf door dit vast te leggen in een overeenkomst of in de algemene voorwaarden, maar ook achteraf als het geschil eenmaal is ontstaan. Maken partijen die afspraken niet, dan is de gewone (overheids)rechter bevoegd.

Voor- en nadelen

De reden om arbitrage te verkiezen boven overheidsrechtspraak kan meerledig zijn. Omdat partijen zelf een arbiter kunnen benoemen, kan men ook kiezen voor iemand die bekend is met de specifieke gebruiken, regels, gewoonte en dergelijke in een bepaalde branche of sector. Sommige (internationale) overeenkomsten voor bijvoorbeeld vervoer, expeditie, opslag en *physical distribution* zijn zeer specifiek en daarom complex. Het is dan prettig te weten dat het geschil wordt behandeld door iemand die op dat gebied ervaring heeft en niet door een rechter die sporadisch een logistieke kwestie krijgt voorgeschoteld. Een ander voordeel is dat partijen, in tegenstelling vaak tot overheidsrechtspraak, niet verplicht zijn om een advocaat mee te nemen. Een kundig jurist is aan te bevelen, maar de tarieven liggen daar bijna altijd (aanzienlijk) hoger.

Verder zijn arbitrale vonnissen niet openbaar. Soms is het prettig dat niet de hele sector weet dat je een 'fout' hebt gemaakt en welk bedrag aan schadevergoeding daar aan kleeft. Tot slot staat tegen een arbitraal vonnis geen hoger beroep open, tenzij partijen dat afspreken. Doet de arbiter eenmaal uitspraak, dan is de zaak daarmee definitief ten einde. Een beroep op de gewone rechter is daarna maar nog zelden mogelijk. Dit zou alleen kunnen bij procedurele fouten of als het vonnis in strijd is met de openbare orde of de goede zeden. Dit is anders bij overheidsrechtspraak, waarbij men vrijwel altijd nog hoger beroep kan instellen. Met als gevolg nog hoger oplopende advocaatkosten en een langere periode van onzekerheid over de afloop. Een mogelijk nadeel van arbitrage ziet toe op de kostenkant. Betaal je bij overheidsrechtspraak 'slechts' griffierechten, bij arbitrage betalen partijen de arbiter(s) op uurtarief.

echtspraak

SAL/Tamara

Voor de logistieke sector bestonden, naast het arbitrage-instituut van de FENEX, tot 1 september vorig jaar twee instituten; de Stichting Transport And Maritime Arbitration Rotterdam-Amsterdam (TAMARA) en de Stichting Arbitrage voor Logistiek (SAL). Per genoemde datum werken deze twee samen onder de naam van Stichting Tamara (www.tamara-arbitration.nl). Groot voordeel van Tamara is de opgebouwde expertise op het gebied van logistiek in de meest brede zin van het woord. Daarnaast heeft zich een groot aantal juridische zwaargewichten niet alleen verbonden aan de stichting, maar ook gecommiteerd aan een tarieflijst. Hierdoor kunnen partijen, naast het aanwijzen van een 'eigen' arbiter, een keuze maken uit deze arbiters, maar ook tegen relatief lage kosten een procedure voeren. Zo hanteert één arbiter in procedures met een vordering tot 50.000 euro een uurtarief van 100 euro. Het staat partijen vrij om bij juridisch relatief eenvoudige geschillen één arbiter te kiezen. Bij meer complexe geschillen is een college van drie arbiters aanbevolen, maar niet verplicht. Bij meerdere arbiters is het raadzaam dat één van hen bekwaam is in een belangrijk onderwerp van het geschil. Bijvoorbeeld een expert op het gebied van techniek, financiën, gevaarlijke stoffen, verzekeringen, opslag(omstandigheden) of beveiliging.

New York

Verliezende partijen in een zaak bij arbitrage of overheidsrechtspraak hebben vaak één ding gemeen; ondanks een veroordelend vonnis betaalt men niet. Arbitrale vonnissen worden in principe gedeponereerd bij de rechtbank. Betaalt de in Nederland gevestigde debiteur niet, dan kan de rechter verlof tot het leggen van executoriaal beslag op zijn bezittingen verlenen. Het arbitrale vonnis krijgt dan dezelfde rechtskracht als een vonnis van de overheidsrechter. Als de debiteur nu niet in Nederland is gevestigd, is dat voor de tenuitvoerlegging van arbitrale vonnissen zelden een probleem. Het Verdrag van New York 1958 biedt namelijk een oplossing.

Elk land dat is aangesloten bij dit verdrag zal arbitrale vonnissen als bindend erkennen en ten uitvoer leggen. Op dit moment zijn maar liefst 147 landen partij bij dit verdrag, waaronder belangrijke handelspartners van Nederland zoals de Verenigde Staten, China en India. Een arbitraal vonnis ten uitvoer leggen in deze landen mag geen probleem zijn.

Ook eenvoudige geschillen

Uit het voorgaande kan de indruk ontstaan dat arbitrage alleen is bedoeld voor complexe overeenkomsten met in het buitenland gevestigde partijen. Dat is zeker niet het geval. Ook eenvoudige geschillen tussen in Nederland gevestigde partijen, zeker ook tussen vervoerders onderling, kunnen worden onderworpen aan arbitrage. Desgewenst dus aan één arbiter. Arbitrage is overigens niet raadzaam om onbetwiste, maar desondanks niet betaalde facturen te innen. Daarvoor kunt u beter gebruik maken van een incassobureau. Ook verdient het de voorkeur om voor betwiste vorderingen tot bijvoorbeeld 20.000 euro de gang naar de rechter open

te houden. De minister van Veiligheid en Justitie bereidt wetgeving voor om arbitrage te moderniseren. Belemmeringen voor het gebruik van arbitrage worden verder teruggenomen en de procedure wordt vereenvoudigd. Ook krijgen partijen nog meer ruimte om hun eigen 'spelregels' te maken over hoe de arbitrageprocedure er uit ziet. Al deze aanpassingen zullen naar verwachting op 1 januari 2014 in werking treden.

Praktisch

Hoe maakt u nu een keuze voor arbitrage? Zoals aangegeven, kunnen partijen ná een gerezen geschil vrijwillig kiezen voor arbitrage. De keuze kunnen zij vastleggen in een 'akte van compromis' die verkrijgbaar is via de website van de stichting Tamara. Gebruikelijk is het echter om vooraf in de overeenkomst waarin de kernprestatie wordt vastgelegd een bepaling op te nemen die arbitrage regelt. Hoe zo'n bepaling moet luiden, rekening houdend met de mogelijkheid

om de weg naar de rechter open te houden, verschilt per situatie. Wilt u meer weten over arbitrage in het algemeen of hoe u dit moet verwoorden in uw overeenkomst(en), of vraagt u zich af welke overeenkomsten zich lenen voor arbitrage, neem dan contact op met de juridische afdeling van TLN. *Sowieso raden wij u sterk aan om, voordat u een bepaling opneemt in uw overeenkomst welke arbitrage regelt, deze door TLN te laten toetsen.*

Auteur is bedrijfsadviseur bij TLN

Voordelen arbitrage Tamara

- Relatief lage kosten voor arbiters
- Mogelijkheid van geschillenbeslechting door één arbiter
- Partijen kunnen kiezen uit een lijst met arbiters
- Eventueel kiezen partijen hun eigen arbiter
- Geen verrassingen over de hoogte van de uurtarieven
- Beslechting door juridisch logistiek deskundige
- Geen hoger beroep mogelijk, dus snel zekerheid over de afloop
- Geen openbaarheid van vonnissen
- Geen verplichte advocaat
- Procedure in Engelse taal mogelijk
- Eenvoudige tenuitvoerlegging in 147 landen
- Mogelijkheid van e-arbitrage